

АНАЛИЗА НА ТРОШОЦИТЕ НА ПРОЦЕСОТ НА ПРОЦЕНКА НА ВЛИЈАНИЕТО НА РЕГУЛАТИВАТА

Краток документ за јавна политика, ноември 2017

Автор: д-р Горан Ковачев

Проектот е финансиран од Европската Унија

Оваа публикација е изготвена со помош на Европската Унија. Содржината на публикацијата е единствена одговорност на Институт за демократија „Социетас цивилис“ и „Центар за економски анализи“ и на никаков начин не може да се смета дека ги одразува гледиштата на Европската Унија

АНАЛИЗА НА ТРОШОЦИТЕ НА ПРОЦЕСОТ
НА ПРОЦЕНКА НА ВЛИЈАНИЕТО НА РЕГУЛАТИВАТА

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

351:657.47(497.7)(047.31)

КОВАЧЕВ, Горан

Анализа на трошоците на процесот на проценка на влијанието на
регулативата : краток документ за јавна политика, ноември 2017 / автор
Горан Ковачев. - Скопје : Центар за економски анализи-ЦЕА,
2017. - 30 стр. : табели ; 30 см

Фусноти кон текстот. - Библиографија: стр. 29-30

ISBN 978-608-4731-38-2

а) Јавна политика - Регулатива - Анализа на трошоци - Македонија -
Истражувања

COBISS.MK-ID 105305610

АНАЛИЗА НА ТРОШОЦИТЕ НА ПРОЦЕСОТ НА ПРОЦЕНКА НА ВЛИЈАНИЕТО НА РЕГУЛАТИВАТА

*Краток документ за јавна политика,
ноември 2017
Автор: д-р Горан Ковачев*

Вовед

Проценка на влијанието на регулативата (ПВР) претставува „метод за анализа на јавните политики, кој е наменет да им помогне на креаторите на политики во дизајнот, спроведувањето и мониторингот на подобрувањата на регулаторните системи, обезбедувајќи методологија за проценка на веројатните последици од предложената регулатива и реалните последици од актуелната“¹.

Од почетокот на нејзината примена (1974 година во САД) заклучно со 2014 година, 34 од 35 земји членки на Организацијата за економска соработка и развој (ОЕЦД) ја користат ПВР како метод врз кој се темели одлучувањето при создавањето на политики и регулатива.²

-
1. Colin H. Kirkpatrick and David Parker -Regulatory Impact Assessment: Towards Better Regulation? CRC Series on Competition, Regulation and Development, Cheltenham, Edward Elgar Publishing (2008),p. 1
 2. Види: Figure 4.3.Trend in RIA adoption across OECDcountries, достапно на: http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/governance/oecd-regulatory-policy-outlook-2015/trend-in-ria-adoption-across-oecd-countries_9789264238770-graph39-en#.WNJfYfkrKUK. Пристапено на 30.10.2017 г.

Почетоците на ПВР во Македонија датираат од 2008 година, прво како пилот-проект, за од 2009 година да стане задолжителна за сите законски предлози како дел од регулаторните реформи со декларативна цел - подобрување на претприемничката околина. Во 2011 година, Министерството за информатичко општество и администрација (МИОА) стана главна институција одговорна за спроведување, координација и надзор на ПВР, а во 2013 година беше воведена нова Методологија за ПВР. Главна карактеристика на Методологијата е поголемо ниво на децентрализација и поедноставување, и таа е целосно усогласена со постојниот систем за стратегиско планирање во министерствата и постапките за координација на политиките и донесување на одлуките во Владата на Република Македонија. Методологијата претставува надградба на постојните практики воведени во 2009 година, кои воедно се усогласени со позитивните искуства од праксата во Европската Унија (ЕУ) и нејзините земји-членки, како и земјите-членки на ОЕЦД.³

Акти кои ја уредуваат материјата за ПВР се: Методологија за проценка на влијанието на регулативата (Сл. Весник на РМ бр. 107/13), Упатство за начинот на постапување во работата на министерствата во процесот на спроведување на проценка на влијанието на регулативата (Сл. Весник на РМ бр. 106/13) и Одлука за формата и содржината на извештајот за проценка на влијанието на регулативата (Сл. Весник на РМ бр. 106/13).

ПРОЦЕС НА ПРОЦЕНКА НА ВЛИЈАНИЕТО НА РЕГУЛАТИВАТА

Процесот на ПВР претставува низа на активности во која се спроведуваат анализи и се прибираат релевантни податоци,

3. Методологијата за проценка на влијанието на регулатива, Службен Весник на РМ, бр.107 од 30.7.2013 год. и Прирачник за проценка на влијанието на регулативата.

АНАЛИЗА НА ТРОШОЦИТЕ НА ПРОЦЕСОТ НА ПРОЦЕНКА НА ВЛИЈАНИЕТО НА РЕГУЛАТИВАТА

врзчија основа се избира најдоброто решение на проблемот при регулирање на одредена области за постигнување на целите на предлог законот во консултација со засегнатите страни (деловните субјекти, синдикатите, стопанските комори, здруженијата и фондации и сите останати физички и правни лица).⁴ Процесот на ПВР придонесува **конподобрување на економската ефикасност** преку анализа за утврдување на оние аспекти на регулативата кои можат да го ограничат изборот на потрошувачите или да го намалат степенот на конкурентност во економијата. Исто така, овој процес овозможува да се утврдат и да се сведат на минимум можните оптоварувања за деловните субјекти, особено за малите и средни претпријатија, како и за граѓаните. Бидејќи процесот предвидува консултации со засегнатите страни, ПВР овозможува **да се утврдат непредвидените и несаканите ефекти** кои претходно не можеле да бидат согледани. Воедно, ПВР придонесува **кон почитување на начелата за добро владеење** бидејќи ја зголемува транспарентноста и легитимноста на регулаторниот процес. Со учеството на засегнатите страни во процесот се обезбедува заштита на нивните интереси и можност за моделирање на политиките според потребите на засегнатите страни со што се зголемува веројатноста за почитување и постигнување на целите на регулативата. Конечно, овој процес придонесува и **кон зголемување на ефикасноста и ефективност** а во јавниот сектор преку унапредување на квалитетот на процесот на подготвување на регулативата и на анализа за можните влијанија, трошоци и придобивки од предложените решенија, со што се утврдуваат оптимални решенија за постигнување на целите. Фактички, ПВР има двојна улога:

- претставува континуиран процес кој овозможува да се анализираат причините за воведување на конкретни мерки, да

4. Упатство за начинот на постапување во работата на министерствата во процесот на спроведување на проценка на влијанието на регулативата, Службен Весник на РМ бр. 106 од 29.7.2013 година

се утврдат можните решенија односно опции за постигнување на целта, да се испитаат и разберат последиците од предложените мерки и да се вклучат засегнатите страни во сите фази од процесот;

- претставува и алатка која помага при подготвување на предлог регулативата преку анализирање на можните трошоци и придобивки, како и ризиците кои би можеле да имаат влијание врз граѓаните, економијата, деловните субјекти, општеството и животната средина на подолг рок.⁵

Согласно Методолгијата, процесот за ПВР се спроведува преку следните чекори:

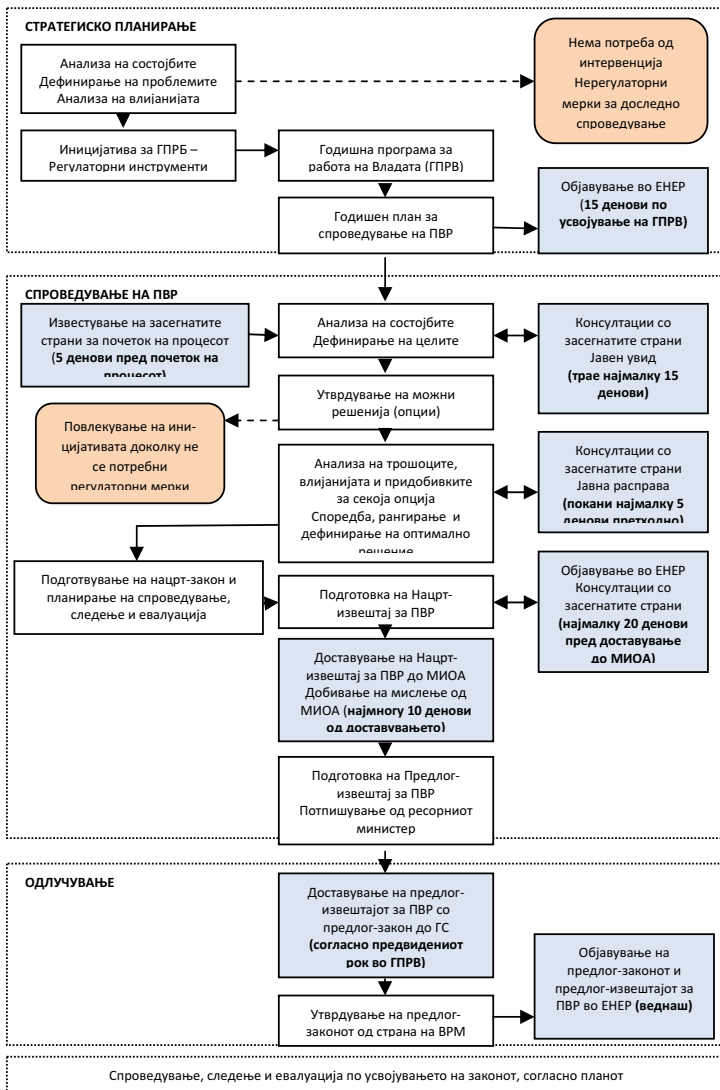
- стратешко планирање на процесот за спроведување-во кој се утврдува степенот на можни влијанија од предлогот на закон, засегнатите страни, потребните податоци за правење на соодветни анализи и ресурсите потребни за спроведување на процесот на ПВР;
- спроведување на процесот на ПВР;
- подготвување на Извештај и добивање на мислење од МИОА и
- консултација со засегнатите страни.

Во пракса, дизајнот на процесот на спроведување на ПВР во Македонија е сличен како и во останатите земји, со одредени специфичности карактеристични за различната национална регулатива, институциска поставеност и општествено-културните разлики. (дијаграм 1). Во дијаграмот, правоаголниците со портокалова боја означуваат избор на опцијата „не прави ништо“, додека оние со сино значат почитување на точно и строго зададени рокови кои се наведени во заграда.

5. Прирачник за проценка на влијанието на регулативата - Министерство за информатичко општество и администрација (2013), стр. 6-7

АНАЛИЗА НА ТРОШОЦИТЕ НА ПРОЦЕСОТ НА ПРОЦЕНКА НА ВЛИЈАНИЕТО НА РЕГУЛАТИВАТА

Дијаграм 1: Чекори на процесот на ПВР

ПОТРЕБА ОД АНАЛИЗА НА ТРОШОЦИТЕ НА ПРОЦЕСОТ НА ПРОЦЕНКА НА ВЛИЈАНИЕ НА РЕГУЛАТИВАТА

Потребата од анализа на трошоците на процесот на ПВР произлегува од едно од основните начела на доброто владеење, а тоа е **ефективност** и **ефикасност**, односно постигнување на саканите цели преку темелна анализа и проценка на влијанијата од можните начини за решавање на проблемите (прашањата) и изнаоѓање на решение кое ќе ги постигне целите со најмали трошоци за буџетот, деловните субјекти и граѓаните.

Методологијата за ПВР пропишува анализа на трошоците, влијанијата и придобивките од утврдените можни решенија при предлагањето на одредена регулатива, како и подготвување на Извештај за ПВР. Таа предвидува дека при анализирањето на утврдените можни решенија (опции), се користат разни методи и аналитички алатки. Дел од нив се следниве:

а) *Анализа на трошоците и придобивките* - метод кој се користи за утврдување на монетарната вредност (во денари) на придобивките и трошоците и споредба како тие вредности ќе се движат во претходно утврден временски период.

б) *Анализа на ефикасност на трошоците* - подразбира остварување на најповолен сооднос помеѓу потрошените средства и постигнатите резултати.

в) *Мултикритериумска анализа* - во случаи кога придобивките не можат да се изразат монетарно (во денари) овозможува анализата истовремено да се направи според неколку различни критериуми.

г) *Анализа на осетливост*-се користи за да се истражи на кој начин опциите кои се анализираат би се измениле како резултат

АНАЛИЗА НА ТРОШОЦИТЕ НА ПРОЦЕСОТ НА ПРОЦЕНКА НА ВЛИЈАНИЕТО НА РЕГУЛАТИВАТА

тат на варијации во клучните параметри и какво е нивното взаемно влијание.

д) *Анализа на ризици* - се прави заради утврдување на најдобриот начин за справување со ризиците и тоа во случаи кога проблемот кој се анализира е поврзан со ризик, односно кога постои веројатност проблемот да се развива на повеќе можни начини.

ѓ) *Модел на стандардни трошоци* - се анализираат административните трошоци кои се наметнати на деловните субјекти и граѓаните како резултат на почитување на законската обврска.

Утврдените можни решенија од сите анализи треба да се анализираат со користење на истите методи и аналитички алатки за потоа да може да се споредат. Целта на анализите е да се добие јасна претстава за трошоците, позитивните и негативните влијанија и придобивките кои би произлегле од секое од можните решенија за да може да се утврди која од опциите ќе доведе до планираните цели со најмали трошоци и најмалку несакани ефекти. Секое од утврдените можни решенија можат да предизвикаат различен вид и степен на трошоци и влијанија кои се утврдуваат што е можно попрецизно. При анализата треба да се утврдат:

- трошоците/добивката за буџетот;
- трошоците/добивката за деловните субјекти, особено за малите и средните претпријатија, други групи и граѓаните (во зависност од тоа на кого се однесува предлогот на закон);
- влијанијата врз економијата, животната средина и здравјето на луѓето, социјалните влијанија како и други видови влијанија во зависност од областа;
- трошоците и ресурсите потребни за спроведување, следење и контрола, како и евалуација на секое од можните решенија;

- прифаќањето/отпорот кој може да се јави при спроведувањето и
- негативните или несаканите ефекти и влијанија.

Врз основа на споредба помеѓу утврдените можни решенија (опции), од страна на министерството се предлага решението кое најефективно ќе придонесе кон остварување на утврдените цели на предлогот на закон и ќе се постигнат придобивките со најмалку трошоци и несакани ефекти. Врз основа на предложеното решение се подготвува текстот на предлогот на закон. Практично, ПВР, пред сè, е алатка за микроекономска анализа, алатка што бара многу вежбање и ресурси.⁶

За жал, во Одлуката за формата и содржината на Извештајот за проценка на ПВР не е предвидена анализа на трошоците на самиот процес на ПВР. Аналогно на тоа, овој краток документ за јавна политика ја нагласува потребата од изработка на анализа на трошоците на процесот на ПВР, од проста причина што е потребно да се види колку ја чини државата (со тоа и деловните субјекти и граѓаните) изработката на ПВР за еден предлог-закон и дали тие трошоци се оправдани во споредба со ефектите што ќе ги предизвика промената на регулативата која е предмет на проценка.

За да се спроведе ваква анализа потребно е да се изработи широка матрица од показатели што ќе претставува основа за проценка. Изборот на показатели мора да ја земе предвид целта на регулативата за чие влијание се врши проценка на достапноста до квалитетни податоци.

Земајќи ги предвид светските искуства, потребно е моделот за проценка на ефективноста на ПВР во Македонија да се гради врз повеќеслојни показатели, засновани врз принципи и развивани

6. Rex Deighton-Smith, Angelo Erbacci and Celine Kauffmann - Promoting inclusive growth through better regulation: The role of regulatory impact assessment, OECD Regulatory Policy Working Papers, No. 3, OECD Publishing, Paris. (2016), <http://dx.doi.org/10.1787/5jm3tqwqp1vj-en>, Пристапено на 2.11.2017 г.

АНАЛИЗА НА ТРОШОЦИТЕ НА ПРОЦЕСОТ НА ПРОЦЕНКА НА ВЛИЈАНИЕТО НА РЕГУЛАТИВАТА

во зависност од општествените приоритети. Пример за таков вид на приоритети наоѓаме во извештајот на ОЕЦД во врска со показателите за управување со регулаторниот систем, показатели што реферираат на главните карактеристики на процесот преку кој регулативата е создадена, прифатена и спроведена, земајќи го предвид планирањето, консултациите за ПВР, намалување на административните обврски и други димензии и алатки.⁷

Според овој извештај, секоја држава во однос на ПВР може да постави четири приоритети: административни, економски, демократски и процесни. За потребите на овој документ, односно за потребите на финансиската анализа на ПВР исклучително важни се административните и економските приоритети врз основа на кои можат да се постават показатели за проценка. Тие показатели се претставени во табелата подолу.

Приоритети врз основа на кои можат да се постават показатели за финансиска анализа на процесот на ПВР

АДМИНИСТРАТИВНИ	ЕКОНОМСКИ
Колку време е потребно за да се спроведе регулаторната политика (РП), сметајќи хронолошки од почеток до крај?	Каков е односот помеѓу трошоците и придобивките од РП?
Колку троши Владата за спроведување на РП во однос на човечки ресурси, т.е. број на лица, пропорционалност во однос на вработените итн.?	Колку РП се ефикасни, односно колкави се придобивките во пари?
Колку троши Владата за спроведување на РП во однос на финансиски ресурси, т.е. монетарни трошоци, пропорционалност во однос на буџетот итн.?	Какви се влијанијата на РП врз целокупната економија, т.е. вработувања, конкуритивност, иновации и сл.?

Дополнително, како што е покажано на дијаграм 2, показателите можат да бидат утврдени како:

7. Повеќе кај: Claudio Radaelli and Oliver Fritsch - *Measuring Regulatory Performance, Evaluating regulatory management tools and programmes*, OECD, (2012) pp 38-63

- влезни показатели (поврзани со аспектите на потребните ресурси за воведување и за спроведување на ПВР);
- показатели за исходот, односно за излезниот резултат (поврзани со она што се добива од спроведувањето на ПВР);
- среднорочни (меѓуфазни) показатели, засновани врз перцепции за успешноста на процесот и
- показатели поврзани со конечниот резултат - колку навистина целокупниот процес на ПВР придонесува кон остварување на приоритетите за кои е создаден?

Дијаграм 2: Категории врз основа на кои можат да се извлечат показатели

МОДЕЛ ЗА АНАЛИЗА НА ТРОШОЦИТЕ НА ПРОЦЕСОТ НА ПРОЦЕНКА НА ВЛИЈАНИЕТО НА РЕГУЛАТИВАТА

Мора да се признае дека поради комплексноста на процесот на ПВР, практично е невозможно методолошки правилно и финансиски точно да се изработи анализа на неговите трошоци. Следејќи го претходно кажаното, овој документ за јавна политика ќе се обиде да разработи методологија на модел за финансиска анализа на процесот на ПВР, земајќи ги предвид чекорите наведени во дијаграм 1. Целта е приближно да се утврди колку ја чини државата самиот процес на ПВР за еден предлог-закон, а не колку спроведувањето на тој нов закон изработен според ПВРби ја чинела државата или чинителите во целост. Трошокот кој би произлегол од оваа пресметка би бил само една влезна компонента во пресметката на цената на чинење на регулативата врз деловните субјекти и граѓаните. Вкупната цена, како што веќе беше прикажано погоре од трудот се пресметува многу покомплексно.

Методологијата за финансиска анализа на ПВР се состои од пресметка на трошоците на:

- трудот вложен во процесот на ПВР;
- времетраењето на процесот на ПВР;
- потребните обуки за изработка на ПВР;
- консултантските услуги и
- други оперативни трошоци.

ПРЕСМЕТКА НА ТРОШОЦИТЕ НА ТРУДОТ ВО ПРОЦЕСОТ НА ПРОЦЕНКА НА ВЛИЈАНИЕ НА РЕГУЛАТИВАТА

Појдовна основа на методологијата за финансиска анализа на ПВР е пресметката на трошоците на трудот. Цената на трудот е една од најкомплексните категории за пресметка поради фактот што е исклучително тешко да се определи точно колку лица работеле на процесот на ПВР, колку време потрошиле, односно во колкав обем од работниот ден се посветиле на оваа проблематика, каде и кога се преклопиле обврските со другите колеги и сл. Понатаму, тешко е да се утврди колку степенот на образование и работното место влијаат на квалитетот на индивидуалниот придонес во процесот на ПВР.

Во табела 1 е претставена пресметката на трошокот на трудот во процесот на ПВР.

Табела 1: Пресметка на трошокот на трудот во процесот на ПВР

1	2	3	4	5	6	7	8
Реден број	Ангажирани лица	Институција	Категорија на работно место	Степен на образование	Коефициент на категорија на работното место	Коеф. на степенот на образование	Фаза
1							
2							
3							
Вкупно	а	б					

9	10	11	12	13=11*12	14	15=6*7*13*14
Активност	Датум на ангажман	Вкупно календарски денови	Процент од дневен ангажман	Вкупно ангажман	Износ на дневница (МКД)	Трошок за труд (МКД)
				в		г

АНАЛИЗА НА ТРОШОЦИТЕ НА ПРОЦЕСОТ НА ПРОЦЕНКА НА ВЛИЈАНИЕТО НА РЕГУЛАТИВАТА

Во продолжение следи кратко упатство за пополнување на табелата.

- *колона 1* - се внесува редниот број на ангажираното лице;
- *колона 2* - се наведуваат името и презимето на ангажираното лице;
- *колона 3* - се наведува институцијата од каде што доаѓа ангажираното лице;
- *колона 4* - се наведува категоријата на работното место на административните службеници: А (секретари), Б (раководни административни службеници), В (стручни административни службеници) или Г (помошно-стручни административни службеници), согласно член 22 од Законот за административни службеници (Сл. Весник на РМ 27/2014);
- *колона 5* - се внесува степенот на образование (МСКОБ 0-8) според Меѓународната стандардна класификација на образованието. Вообичаено станува збор за МСКОБ 6 (високо образование), МСКОБ 7 (магистерско образование) и МСКОБ 8 (докторско образование);
- *колонице 6 и 7* - се пополнуваат согласно матрицата претставена подолу;

Матрица на коефициенти

Категорија на работно место	Коефициент на категорија на работното место	Степен на образование	Коеф. на степенот на образование
А	2,0	МСКОБ 8	1,5
Б	1,5	МСКОБ 7	1,2
В	1,2	МСКОБ 6	1,0
Г	1,0	МСКОБ 0-5	1,0

- *колона 8* - се наведува во која од двете фази (стратегиско планирање или спроведување на ПВР) гравитира конкретната активност;
- *колона 9* - се наведува една од десетте конкретни активности која лицето ја спроведува (анализа на состојбата, дефинирање на проблемите, анализа на влијанијата, дефинирање на целите, утврдување на можни решенија-опции, анализа на трошоците и дефинирање на оптимално решение, подготовка на нацрт-закон, подготовка на нацрт-извештај за ПВР, изработка на мислење од МИОА, подготовка на предлог-извештај за ПВР);
- *колона 10* - се внесува почетниот датум кога лицето е ангажирано во процесот на ПВР;
- *колона 11* - се внесува вкупниот број на календарски денови во кои ангажираното лице работело на ПВР за соодветниот закон;
- *колона 12* - се внесува приближниот процент од денот (дел од дневниот ангажман) во кој ангажираното лице се посветило на ПВР;
- *колона 13* - претставува производ од колоните 11 и 12, односно го претставува реалниот број на работни денови кои ангажираното лице ги посветило на ПВР;
- *колона 14* - се внесува износот на дневница според податоците за просечната бруто-плата објавени од Државниот завод за статистика на Република Македонија;
- *колона 15* - се пресметува трошокот за труд како производ од колоните 6, 7, 13 и 14.

ПРЕСМЕТКА НА ОСТАНАТИТЕ ТРОШОЦИ ВО ПРОЦЕСОТ НА ПРОЦЕНКА НА ВЛИЈАНИЕ НА РЕГУЛАТИВАТА

Пресметка на останатите трошоци во процесот на ПВР би требало да биде поедноставна, со оглед на тоа што тие се полесно мерливи и монетарно изразливи.

Доколку би било потребно некое од ангажираните лица во процесот на ПВР од јавната администрација да посетува обука во насока на унапредување на експертизата за ПВР, трошоците за таа обука би се претставиле на начин како во табела 2.

На сличен принцип се пресметуваат и трошоците за евентуални консултантски услуги (табела 3).

Трошоците за ангажманот поврзан со консултации со засегнатите страни се претставени во табела 4

Табела 5 ги претставува трошоците направени од засегнатите страни за анализа на состојбите и учество во процесот на консултација. Се пополнува преку анкета на засегнатите страни.

На крај, се врши пресметка на останатите оперативни трошоци во кои спаѓаат: канцелариските набавки, комуналиите, енергенсите, евентуалната опрема која била набавена за потребите на процесот на ПВР и слично (табела 6).

По пресметката на сите поединечни трошоци на процесот на ПВР, се прави збирна систематизирана табела која како краен резултат го дава вкупниот трошок на процесот на ПВР за одреден предлог-закон (табела 7). Доколку лицата или институциите во различните фази од пресметката се повторуваат, нивниот број во збирната табела не се кумулира туку се внесува реалниот број на ангажирани лица или институции.

Табела 2: Трошоци за обука

р.б.	Назив на обуката	Учесник на обуката	Институција	Период на обука	денови	Трошоци за обука (МКД)
вкупно		д	ѓ		е	ж

Табела 3: Трошоци за консултантски услуги

р.б.	Назив на консултантската услуга	Консултант/ експерт	Институција	Период на користење на услугата	денови	Трошоци за услугата (МКД)
вкупно		з	с		и	ј

Табела 4: Трошоци за консултации со засегнатите страни

р.б.	Назив /име на засегнатата страна	Период на консултација	денови	Трошоци за консултации со засегнатите страни (МКД)
вкупно	к		л	љ

Табела 5: Трошоци на засегнатите страни за анализа на состојбите и учество во консултациите

Назив /име на засегнатата страна:			
	Број на вклучени лица	Денови	Износ на трошоци (МКД)
Анализи на состојбата			
Учество во консултациите			
вкупно	м	н	њ

Табела 6: Оперативни трошоци

р.б.	вид на оперативен трошок	износ на оперативен трошок (МКД)
1	канцелариски набавки	
2	комуналии	
3	бензин и други енергенси	
4	опрема	
5	други оперативни трошоци	
вкупно		м

АНАЛИЗА НА ТРОШОЦИТЕ НА ПРОЦЕСОТ
НА ПРОЦЕНКА НА ВЛИЈАНИЕТО НА РЕГУЛАТИВАТА

Табела 7: Трошок на процесот на ПВР

р.б .	Вид на трошок	Број на лица	Број на институции	Денови	Износ (МКД)
1	труд	а	б	в	г
2	обука	д	ѓ	е	ж
3	консултантски услуги	з	с	и	ј
4	консултации со засегнати страни		к	л	
5	трошоци на засегнатите страни	м		н	њ
6	други оперативни трошоци				о
	вкупно			в+..+н	г+..+о

Забелешка: Во прилог на овој документ е изработена Алатка на платформа Microsoft Excelво која е претставена симулација на Методолгијата преку еден хипотетички пример за промена на закон од областа на даноците. Таа се состои од пет листови следејќи ја економската класификација на презентирање на трошоците. Последниот од нив всушност е сметководствен збир на претходните економски ставки за потребите на алатката.

ЗАКЛУЧОЦИ И ПРЕПОРАКИ

Главна цел на овој документ за политика е утврдување на трошоко-кот за државата при самиот процес на ПВР за еден предлог-закон.

Овој документ нема за целда утврди колку спроведувањето на тој нов закон изработен според ПВР би ја чинело државата или чинителите во целост. Тоа е веќе сторено со Методолгијата за ПВР која пропишува анализа на трошоците, влијанијата и придобивките од утврдените можни решенија при предлагањето на одредена регулатива и подготвување на Извештај за ПВР.

Меѓутоа, во Одлуката за формата и содржината на Извештајот за проценка на ПВР не е предвидена анализа на трошоците на самиот процес на ПВР.

Препорака на овој документ е: Владата на Република Македонија да донесе „Измена и дополнување на Одлуката за формата и содржината на Извештајот за проценка на влијанието на регулативата“ и тоа на следниот начин:

- Во Прилогот „Извештај за проценка на влијанието на регулативата“, точка 4.5 да се дополни со алинеја в) трошоци за процесот на ПВР.
- Во „Упатството за пополнување на Извештај за проценка на влијанието на регулативата“, точка 4.5 да се дополни со алинеја в) трошоци за процесот на ПВР (се наведуваат трошоците за трудот на административните работници вклучени во процесот на ПВР, трошоците за обуки, трошоците за консултантски услуги, трошоците направени за консултација со засегнатите страни и опративните трошоци направени во процесот на ПВР)
- Да донесе „Упатство за пресметка на трошоците на процесот на проценка на влијанието на регулативата“, согласно методологијата опишана во овој документ.

АНАЛИЗА НА ТРОШОЦИТЕ НА ПРОЦЕСОТ НА ПРОЦЕНКА НА ВЛИЈАНИЕТО НА РЕГУЛАТИВАТА

На тој начин, Извештајот ќе ги покаже трошоците направени за самиот процес на ПВР кои ќе бидат уште една влезна компонента при проценката на влијанието на регулативата врз државата и чинителите.

Главен предуслов за квалитетна анализа на трошоците на процесот на ПВР е достапноста и квалитетот и ажурноста на финансиските податоци. Недоследноста кон овој предуслов директно влијае на правилното изразување на трошоците, согласно добрите практики на сметководствено-финансиското работење.

Поради тоа, овој документ препорачува стратегиско вклучување на Државниот завод за ревизија (ДЗР) како коректор на анализата на трошоците на процесот на ПВР и нивно правилно прикажување.

Доколку во блиска иднина се воведат алатката „Калкулатор на регулатива“⁸, препорака на овој труд е со него, меѓу другото, да биде опфатена и пресметката на трошоците на процесот на ПВР.

8. Согласно препораките на: Јован Близнаковски - *Компаративни добри практики на примена на ПВР и можности за нивна имплементација во Македонија (документ за јавна политика)*, Институт за демократија „Социетас цивилис“ и „Центар за економски анализи“ (2017), стр. 26

БИБЛИОГРАФИЈА

Близнаковски, Ј. - *Компаративни добри практики на примена на ПВП и можности за нивна имплементација во Македонија (документ за јавна политика)*, Институт за демократија „Социетас цивилис“ и „Центар за економски анализи“ (2017)

Deighton-Smith R., Erbacci A. & Kauffmann C. - *Promoting inclusive growth through better regulation: The role of regulatory impact assessment*, OECD Regulatory Policy Working Papers, No. 3, OECD Publishing, Paris. (2016)

Kirkpatrick H. C. & Parker D. - *Regulatory Impact Assessment: Towards Better Regulation* CRC Series on Competition, Regulation and Development, Cheltenham, Edward Elgar Publishing (2008)

Министерство за информатичко општество и администрација - *Прирачник за проценка на влијанието на регулативата* (2013)

Radaelli C. & Fritsch O. - *Measuring Regulatory Performance, Evaluating regulatory management tools and programmes*, OECD, (2012)

Службен Весник на Република Македонија бр. 106/13, 107/13 и 27/2014

<http://www.keepeek.com>

АНАЛИЗА НА ТРОШОЦИТЕ НА ПРОЦЕСОТ НА ПРОЦЕНКА НА ВЛИЈАНИЕТО НА РЕГУЛАТИВАТА

*Краток документ за јавна политика, ноември 2017
Автор: д-р Горан Ковачев*

Проектот е финансиран од Европската Унија